

Agrifacts krijgt halve dag toegang tot Nationale Databank Flora en Fauna

Soort nooit gezien in stikstofgevoelig ‘leefgebied’

De aanwezigheid van stikstofgevoelige natuur heeft consequenties voor boeren in de omgeving. Agrifacts wil daarom checken of die natuur er daadwerkelijk is. Dit blijkt niet mogelijk aangezien de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) niet openbaar is. Eind vorig jaar kreeg Agrifacts dan toch een halve dag toegang tot de NDFF. Provincie Gelderland maakte dit mogelijk dankzij de juridische inzet van Visie MKB en hun advocaat van BarentsKrans. Tijdens deze halve dag konden enkele kwesties worden gecheckt.

De ‘staat van de natuur’ is uitgangspunt van de stikstofwetgeving. Het gaat dan om de soorten flora en fauna. Overheden en natuurorganisaties verzamelen veel gegevens over die flora en fauna in de N2000-gebieden en slaan die op in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

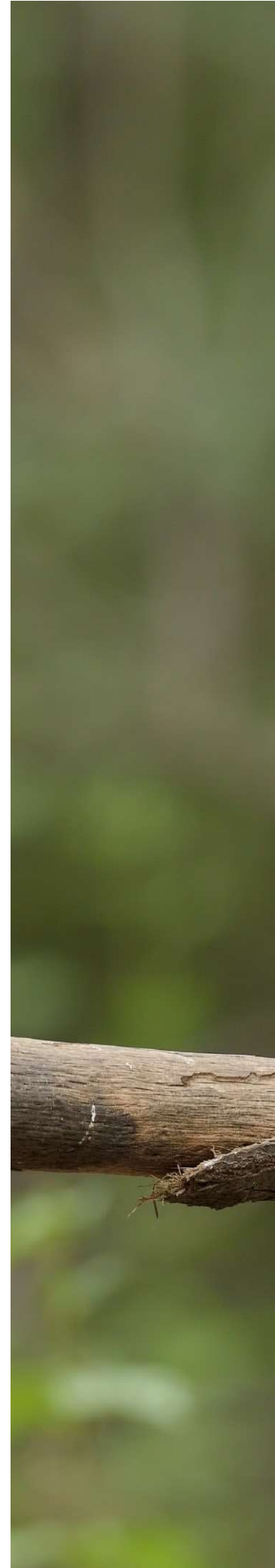
Agrifacts maakt er al enkele jaren een punt van dat databank NDFF niet openbaar is. Eigenaren van gegevens in de NDFF voeren diverse redenen op, waarom het slot er voorlopig niet af kan. Snijden die redenen hout? Ook werden enkele stikstofgevoelige leefgebieden van soorten gecheckt. Daaronder ook ‘leefgebieden’ waar de soort niet werd gezien.

‘BETAALD ABONNEMENT IS WEL MOGELIJK’

Diverse keren kreeg Agrifacts voor de voeten geworpen dat de gegevens

wél toegankelijk zijn, mits je er maar fors voor betaalt (denk aan 10.000 euro). Agrifacts vroeg ondanks het hoge bedrag een betaald abonnement aan. NDFF gaf aan dat dit niet mogelijk is. “Wij hebben uw verzoek intern besproken. Staande praktijk is dat wij abonnementen verstrekken aan organisaties die de natuurgegevens in het kader van ruimtelijke ordening in relatie tot de Wet natuurbescherming gebruiken. Particulieren kunnen bij ons geen abonnementen afsluiten. De NDFF is in transitie naar een open toegankelijke databank maar we zijn nu nog niet zover. Tijdens deze transitieperiode houden wij vast aan genoemde staande praktijk. Een persoonlijk abonnement behoort dus niet tot de mogelijkheden.”

Het idee dat een abonnement mogelijk is, als je maar fors in de buidel tast, blijkt niet waar. ▶

Het leefgebied van de wespandief wordt sinds eind 2017 aangemerkt als 'stikstofgevoelig'. Sindsdien is het leefgebied voorzien van een kritische depositiewaarde voor stikstof.

Foto: Shutterstock

‘DATABANK TE INGEWIKKELD’

Een provincie-ambtenaar had eerder aangegeven dat een abonnement niet mogelijk is vanwege de complexiteit. Buitenstaanders zouden er onmogelijk de weg in kunnen vinden. Agrifacts constateert dat de gebruiksvriendelijkheid van de NDFF uitstekend op orde is. Een goede uitleg van een half uur blijkt voldoende om er prima mee overweg te kunnen.

‘PARTICULIEREN EIGENAAR GEGEVENS’

Als Agrifacts een punt maakt van het slot op de NDFF, leidt dat steevast tot protest van NDFF-betrokkenen. Een van die betrokkenen is Jaap Graveland, lid van de Programmaraad NDFF namens Rijkswaterstaat. “Het grootste deel van de natuurgegevens wordt verzameld door vrijwilligers zoals ik, niet in opdracht van de overheid”, schrijft Graveland op LinkedIn.

De natuurinformatie is om deze reden ook niet opvraagbaar middels een WOO-verzoek.

Aan Provincie Gelderland wordt de vraag voorgelegd hoeveel van de natuurgegevens in de NDFF door haar is betaald. Volgens deze provincie is ongeveer 90% van de Gelderse natuurinformatie verzameld in opdracht van of met geld van de overheid.

Agrifacts constateert dat de gegevens in de NDFF zijn gekoppeld aan een eigenaar. Per eigenaar kan de informatie ‘aan’ of ‘uit’ worden gezet. Het is dus goed mogelijk om de soorten-inventarisaties van vrijwilligers die niet willen dat anderen die inzien, uit te zetten.

De natuurinformatie die met overheidsgeld is verzameld, kan eenvoudig worden geselecteerd. Voor deze informatie zou de Wet Open Overheid van toepassing moeten zijn.

‘ROVEN ZELDZAME SOORTEN’ ALS EXCUS

Het is opvallend dat sommige betrokkenen bij de NDFF als een ‘bok op de haverkist’ springen als Agrifacts informatie uit hun databank wil hebben. Hun argument? In de NDFF kan je precies zien waar soorten zich bevinden. Dieven zouden dan de zeldzame planten of eieren van bijzondere vogelsoorten kunnen roven. Dit argument snijdt geen hout. Partijen die gedetailleerde informatie uit de databank krijgen in te zien, moeten ervoor tekenen dat zij die niet delen of publiceren. Publicaties mogen nooit de precieze plek van soorten laten zien.

Agrifacts heeft enkele keren een zeer beperkte hoeveelheid gegevens verkregen uit de NDFF, nadat eerst een verklaring met voorwaarden was getekend. Ook tijdens de halve dag toegang tot de NDFF, was het verboden gegevens te fotograferen of anderszins vast te leggen. ■

Soorten soms niet gezien in hun ‘leefgebieden’

Eind 2017 werd het areaal stikstofgevoelige natuur in Nederland fors uitgebreid. Provincies hadden op grote schaal ‘stikstofgevoelige leefgebieden’ toegevoegd. In Gelderland gaat het bijvoorbeeld om de broedgebieden van de vogelsoorten kwartelkoning, wespandief, zwarte specht en boomleeuwerik. Agrifacts publiceerde eind 2020 over het grootschalige ‘bijplussen’ van stikstofgevoelige natuur, waarna Kamervragen werden gesteld. Toenmalig LNV-minister Carola Schouten

antwoordde dat het zou gaan om leefgebieden waar de soort daadwerkelijk gebruik van maakt. Dit bleek echter niet te kloppen. In meer provincies moesten al stikstofgevoelige leefgebieden worden geschrapt, omdat de soort er niet voorkomt.

Op de Veluwe werd veruit het grootste areaal aan stikstofgevoelig leefgebied bijgeplust. Het gaat om zo’n 60.000 hectare in totaal, voor diverse soorten. Agrifacts heeft sterke twijfels bij de juistheid ervan. Tot 2017 was zo’n

30 procent van de Veluwe natuur stikstofgevoelig. Na 2017 is dat nagenoeg 100 procent.

Het lijkt erop dat alle natuur die niet stikstofgevoelig was, in 2017 zonder meer werd ingetekend als ‘stikstofgevoelig leefgebied’ van bepaalde soorten. Agrifacts heeft nooit kunnen controleren of die soorten er daadwerkelijk gebruik van maken. Immers, de NDFF is niet openbaar.

Tijdens de halve dag op het provinciehuis van Gelderland werd voor enkele soorten broedvogels (wespandief, boomleeuwerik, zwarte specht) gecheckt of deze daadwerkelijk zijn gespot in hun ‘stikstofgevoelige leefgebieden’ op de Veluwe. Hiertoe werden de locatie-waarnemingen van de soort in de NDFF, vergeleken met de leefgebiedenkaarten in stikstofmodel Aeries.

Uit deze check blijkt dat Provincie Gelderland veel meer ‘stikstofgevoelig leefgebied’ heeft ingetekend op de Veluwe, dan waar de soort daadwerkelijk gebruik van maakt. In een behoorlijk areaal ingetekend ‘leefgebied’, is de soort niet waargenomen. Agrifacts mocht tijdens het gebruik van de NDFF helaas geen foto’s maken, om de discrepanties vast te leggen. Er werd toestemming gegeven voor één uitgezoomde foto van het beeldscherm.

Agrifacts kreeg toestemming voor het maken van één uitgezoomde foto van de NDFF. De oranje stippen markeren de locaties waar de broedvogelsoort is gezien. Er kan worden ingezoomd naar de precieze locaties.